

Onderzoeksrapport Nazorg

11 december 2019

Inhoudsopgave

Inleiding	3
• Aanleiding	4
• Onderzoeksvraag	5
• Definitie 'Nazorg'	6
• Scope	8
• Opzet van het onderzoek, de onderzoeksvragen	9
• Verantwoording	10
1. Inventarisatie behoefte aan Nazorg	11
2. Huidig 'Nazorg'-aanbod Veilig Thuis	23
3. Aanknopingspunten voor vervolg	34

Inleiding

Aanleiding

- Onderzoek van Veilig Thuis naar kindermishandeling is ingrijpend voor directbetrokkenen.
- Belangenbehartigers van ouders en andere directbetrokkenen hebben aandacht gevraagd voor de wens tot nazorg na een onderzoek door Veilig Thuis waarin het vermoeden van kindermishandeling is weerlegd.
- Het Ministerie van VWS heeft dit onderzoek toegezegd aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal als deel van een pakket aan maatregelen waarin wordt geïnvesteerd in de verdere kwaliteitsverbeteringen van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Context: In 2018 hebben in totaal 8980 onderzoeken naar kindermishandeling plaatsgevonden. Hiervan kregen 805 onderzoeken de uitkomst 'vermoeden van kindermishandeling wordt weerlegd' (9,0%).*

**Bron: CBS Beleidsinformatie Veilig Thuis 1^e halfjaar 2018 en 2^e halfjaar 2018.
Kanttekening bij de data: Het is onduidelijk in hoeverre het aantal onderzoeken zoals opgenomen in de CBS-data juist is; mogelijk zijn er meer of minder onderzoeken uitgevoerd. Het percentage 'weerlegd' is wel juist, omdat data over onderzoeken die wordt aangeleverd de juiste uitkomst van het onderzoek bevat.*

Onderzoeksvraag

Toelichting op 'directbetrokkenen' en 'weerlegd'

Welke behoefte is er bij directbetrokkenen aan nazorg na een onderzoek door Veilig Thuis waarin het vermoeden van kindermishandeling wordt weerlegd, en hoe zou de nazorg er in dit geval uit kunnen zien?

Wat verstaan we in het kader van dit onderzoek onder 'directbetrokkenen'?

In het Handelingsprotocol Veilig Thuis 2019 is de volgende definitie voor directbetrokkenen opgenomen: *diegenen die huiselijk geweld en/of kindermishandeling begaan of ondergaan, alsmede degenen die tot hun huishouden of gezin behoren, voor zover Veilig Thuis directe bemoeienis met hen heeft gehad.*

In het kader van dit onderzoek hanteren we de volgende definitie: *directbetrokkenen waarbij het vermoeden bestond dat zij kindermishandeling begaan of ondergaan, alsmede degenen die tot hun huishouden of gezin behoren, voor zover Veilig Thuis directe bemoeienis met hen heeft gehad. En bij wie na onderzoek door VT is gebleken dat het vermoeden weerlegd kon worden.*

Wat verstaan we in het kader van dit onderzoek onder 'weerlegd'?

In het Handelingsprotocol Veilig Thuis 2019 is opgenomen dat een onderzoek naar kindermishandeling drie mogelijke uitkomsten heeft, te weten:

- 1) Het vermoeden van kindermishandeling wordt bevestigd.
- 2) Het vermoeden van kindermishandeling wordt noch bevestigd, noch weerlegd.
- 3) Het vermoeden van kindermishandeling wordt weerlegd.

In het kader van het huidige onderzoek sluiten we aan op de definitie in het Handelingsprotocol: we verstaan onder 'weerlegd': de gemelde vermoedens van kindermishandeling kunnen worden weerlegd.

Definitie 'Nazorg'

Nazorg na het onderzoek valt buiten de taak van VT

Definitie 'Nazorg'

In het kader van dit onderzoek wordt de volgende definitie gehanteerd voor het begrip 'Nazorg':

Onder hulp of steun ('nazorg') verstaan we het verlenen van hulp en/of het bieden van ondersteuning om de potentieel negatieve impact van een onderzoek door VT - waarbij de uitkomst 'weerlegd' is - te verminderen. Hierbij kan gedacht worden aan emotionele-, juridische- en/of procesmatige begeleiding na afronding van het onderzoek door Veilig Thuis.

Een voorbeeld van nazorg is een contactmoment tijdens of enkele weken na afronding van het onderzoek waarin gevraagd wordt hoe het met een directbetrokkene gaat en steun of emotionele-, juridische- en/of procesmatige hulp wordt geboden.

Vastlegging van 'Nazorg' in bestaande wet- en regelgeving en het Handelingsprotocol 2019

In het onderzoek is gezocht naar de vastlegging en omschrijving van 'nazorg', volgens bovenstaande definitie, in bestaande wet- en regelgeving en/of het Handelingsprotocol 2019. De constatering is dat deze 'nazorg', volgens bovenstaande definitie, op dit moment niet is opgenomen in de bestaande wet- en regelgeving en ook niet nader is omschreven in het Handelingsprotocol 2019. Tevens komt deze 'nazorg' niet terug in bestaande wet- en regelgeving als zijnde een taak bij een andere partij dan Veilig Thuis.

Nadere duiding behoefte aan Nazorg

Welke aspecten bepalen de behoefte aan nazorg?

Uit dit onderzoek blijkt dat de behoefte aan nazorg casus-specifiek is. In dit onderzoek onderscheiden we omstandigheden en beïnvloedbare factoren die bepalen wat de casus-specifieke behoefte aan nazorg is, namelijk 1) casus-specifieke omstandigheden waar Veilig Thuis geen invloed op heeft en 2) beïnvloedbare factoren die samenhangen met de werkwijze van Veilig Thuis.

In voorliggend onderzoek worden de casus-specifieke omstandigheden en beïnvloedbare factoren toegelicht.

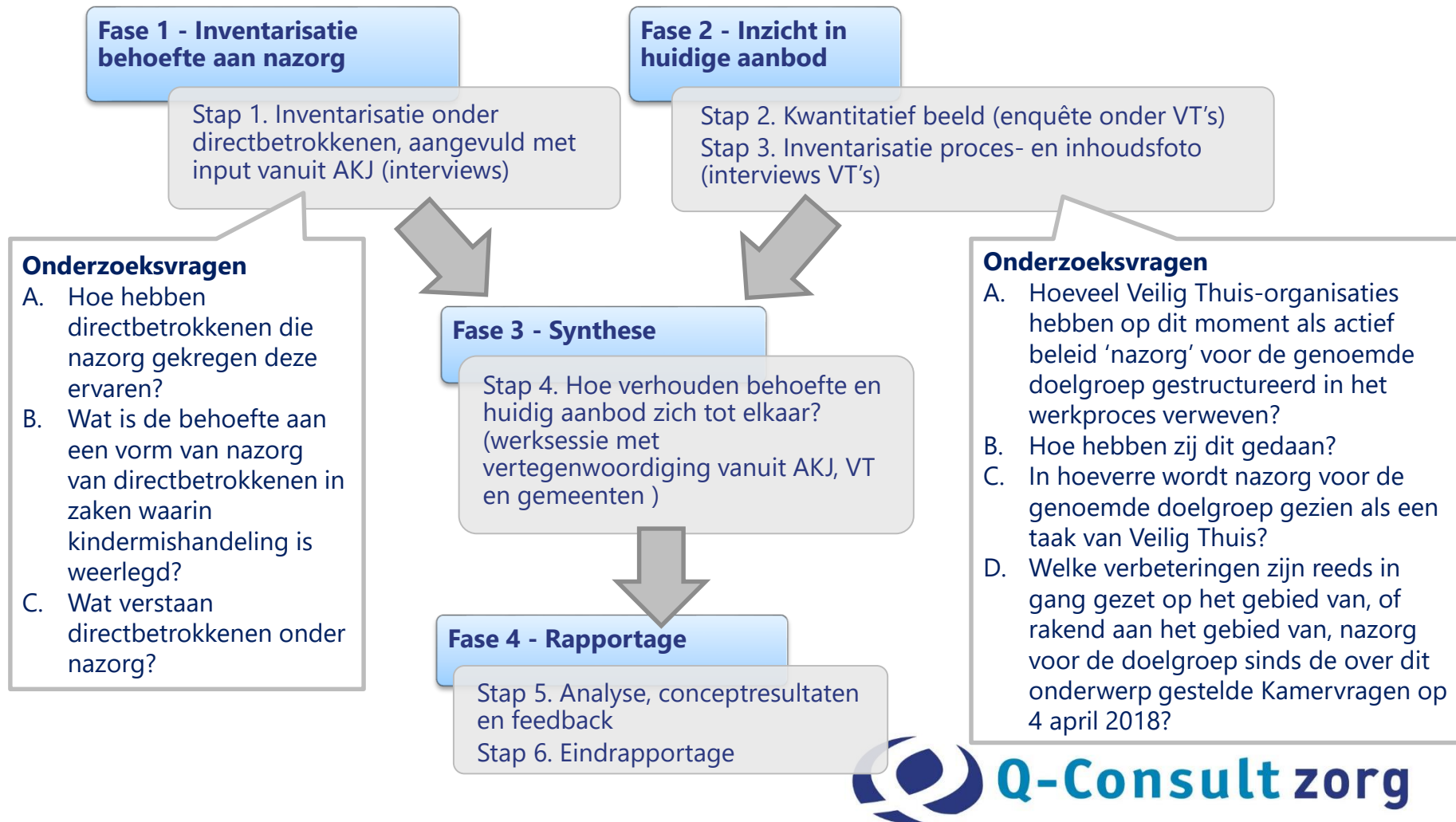
Scope van het onderzoek

Inzicht in behoefte aan nazorg o.b.v. casuïstiek

- Het onderzoek richt zich op het in kaart brengen van de behoefte aan nazorg na afronding van het onderzoek door Veilig Thuis en het in beeld brengen hoe het huidige aanbod zich daartoe verhoudt. Die inzichten bieden aanknopingspunten voor het (door)ontwikkelen van de nazorg aan deze specifieke doelgroep.
- Om de behoefte aan nazorg in beeld te brengen, is in dit onderzoek **casuïstiek betrokken** waarbij een onderzoek door Veilig Thuis (eind 2015-begin 2019) is gestart en waarbij het onderzoek als **uitkomst heeft 'vermoeden van kindermishandeling wordt weerlegd'**. In de duiding van de casuïstiek is rekening gehouden met de ontwikkelingen die in algemene zin de afgelopen jaren plaats vonden binnen de Veilig Thuis sector.
- In de interviews met directbetrokkenen hebben de onderzoekers zich specifiek gericht op het onderwerp nazorg. Directbetrokkenen hebben in de interviews ook aangegeven hoe zij het onderzoek door Veilig Thuis hebben ervaren en zij hebben – in een deel van de interviews – ook suggesties ter verbetering van het onderzoeksproces bij Veilig Thuis gegeven. Deze **verbetersuggesties die betrekking hebben op het onderzoeksproces zijn als bijvangst meegenomen** in dit onderzoek. **Nadere duiding van de verbetersuggesties valt buiten de scope van het onderzoek.**

Opzet van het onderzoek, de onderzoeksvragen

Behoeftte aan nazorg als vertrekpunt

Verantwoording behoefte aan nazorg

Toelichting op de methodiek

Gedurende de uitvoering van het onderzoek is een grote inspanning geleverd om directbetrokkenen binnen scope van het onderzoek (casuïstiek kindermishandeling, uitkomst 'weerlegd') te vinden om geïnterviewd te worden. Zowel via cliëntenbelangenorganisaties als via Veilig Thuis-organisaties bleek het zeer moeilijk om deze directbetrokkenen te vinden, directbetrokkenen vervolgens bereid te vinden om geïnterviewd te worden en om toestemming te verkrijgen voor het geanonimiseerde gebruik van de opgehaalde input in het huidige onderzoeksrapport.

In totaal zijn 15 interviews afgenomen met directbetrokkenen, waarvan de input afkomstig uit 8 interviews rechtstreeks (en geanonimiseerd en niet herleidbaar) geïncorporeerd is in het huidige onderzoeksrapport. Deze directbetrokkenen zijn aangedragen door belangenorganisaties en Veilig Thuis-organisaties uit verschillende regio's.

Bij een deel van de 15 interviews bleek gedurende het afnemen van het interview dat de directbetrokkene niet binnen de scope van het onderzoek viel. Dit is de reden dat deze input niet is geïncorporeerd in het huidige onderzoeksrapport. Echter hebben deze interviews wel voorzien in een breder beeld van de algemene behoefte aan nazorg na afronding van een onderzoek door Veilig Thuis en bleek dat bredere beeld een bevestiging van het beeld dat uit de 8 geïncorporeerde interviews voortkwam.

Daarnaast zijn er, om een completer beeld te vormen van de behoefte aan nazorg voor de genoemde doelgroep, een aantal verdiepende interviews afgenomen, waaronder interviews met vertrouwenspersonen en een beleidsmedewerker van het AKJ en twee vertrouwensartsen. Ook die interviews gaven een bevestiging van het beeld dat uit de 8 geïncorporeerde interviews voortkwam en heeft verschillende 'kleinere' aanvullingen op de 'behoefte aan nazorg' opgeleverd.

Gezien het aantal interviews met directbetrokkenen binnen de scope (n=8) geeft het huidige onderzoek een goed beeld, maar mogelijk geen volledig representatief beeld van de behoefte aan nazorg voor de doelgroep casuïstiek kindermishandeling, uitkomst 'weerlegd'. In afstemming met de opdrachtgever is bepaald dat het huidige onderzoek geen volledig advies kan bevatten, maar wel resulteert in zeer relevante aanknopingspunten om de werkpraktijk te verbeteren.

1. Inventarisatie behoefte aan 'Nazorg'

- A. *Hoe hebben directbetrokkenen die nazorg hebben gekregen deze ervaren?*
- B. *Wat is de behoefte aan een vorm van nazorg van directbetrokkenen in zaken waarin kindermishandeling is weerlegd?*
- C. *Welke factoren zijn van invloed op de behoefte aan nazorg?*
- D. *Wat verstaan directbetrokkenen onder nazorg? (nadere duiding behoefte aan nazorg)*

Leeswijzer – Behoeftte aan nazorg

Toelichting op de inventarisatie

Op de volgende pagina's is, voortkomend uit de interviews met directbetrokkenen, opgenomen:

- Hoe hebben directbetrokkenen die nazorg kregen deze ervaren?
- Samenvatting op hoofdlijnen van de geïnventariseerde behoefte aan nazorg
- Factoren die de behoefte aan nazorg bepalen
- Nadere duiding van de behoefte aan nazorg

De **inventarisatie is gebaseerd op de interviews met directbetrokkenen**. Aanvullingen op de behoefte aan nazorg die door vertrouwenspersonen en een beleidsmedewerker van het AKJ zijn aangegeven, zijn separaat benoemd per pagina.

De opgehaalde behoefte aan nazorg is **teruggekoppeld aan vertegenwoordiging van Veilig Thuis, VNG en AKJ**. De opgehaalde behoefte aan nazorg werd door deze vertegenwoordiging **volledig herkend**.

1A. Hoe hebben directbetrokkenen die nazorg kregen deze ervaren?

De meeste geïnterviewde directbetrokkenen geven aan **geen nazorg** te hebben ontvangen (of dit niet zo te hebben ervaren).

"Ik heb geen nazorg gekregen. Ik heb ook geen behoefte aan nazorg, in ieder geval niet door Veilig Thuis. Wel door iemand buiten Veilig Thuis."

"Ik heb geen nazorg gehad. Ik had behoefte om mijn verhaal kwijt te kunnen bij iemand."

"Ik had het prettig gevonden als Veilig Thuis nog een keer contact had opgenomen om te vragen: 'Kunnen we nog wat betekenen? Lopen jullie nog ergens tegen aan?'"

"Veilig Thuis heeft me niet op de hoogte gebracht van het recht op het vernietigen van het dossier. In het kader van nazorg had ik dit wel graag gewild."

Een aantal directbetrokkenen geven aan enige **vorm van nazorg** te hebben ontvangen.

"Veilig Thuis heeft aangegeven dat ik ook na afronding van het onderzoek terecht kan voor vragen. Dit stel ik op prijs."

"Ik ben een aantal maanden na afronding van het onderzoek gebeld door de medewerker van Veilig Thuis. Ze was benieuwd hoe het met me was."

"Veilig Thuis heeft mij advies gegeven over of ik wel of niet het dossier moet laten vernietigen, en wat de afwegingen zijn om dit wel of niet te doen."

"Veilig Thuis heeft het onderzoek professioneel en zorgvuldig gedaan. Hierdoor heb ik geen behoefte aan nazorg."

"Daar waar er ruimte bij VT was, is er geruststelling geboden. Dit hebben ze gedaan door duidelijke communicatie over welke stappen ze hebben gezet en welke betrokkenen op de hoogte zijn gebracht van de uitkomst van het onderzoek."

1B. Wat is de behoefte aan een vorm van nazorg?

Behoeftte aan nazorg: samenvatting op hoofdlijnen

Deze pagina geeft een toelichting op de casus-specifieke omstandigheden die de behoefte aan nazorg mede bepalen.

Door een aantal directbetrokkenen is benoemd dat er **behoefte is aan nazorg**.

- Directbetrokkenen die aangeven dat er behoefte is aan nazorg, geven aan behoefte te hebben aan de volgende vormen van nazorg (toegelicht op volgende pagina's):

Tijdens de afronding van het onderzoek

1. Communicatie over de uitkomst van het onderzoek naar betrokkenen
2. Communicatie over de uitkomst van het onderzoek en consequenties richting de melder
3. Informatie ten aanzien van het recht op het vernietiging van het dossier

Na afronding van het onderzoek

4. Emotionele ondersteuning
 5. Contactmoment door Veilig Thuis periode x later (waarbij de directbetrokkenen bij de afronding van het onderzoek heeft aangegeven bij de VT-medewerker hier behoefte aan te hebben).
- Een aantal directbetrokkenen geven expliciet aan dat nazorg na afronding van het onderzoek door een **andere partij dan Veilig Thuis** geboden moet worden.

Door een aantal directbetrokkenen is benoemd dat er **geen behoefte is aan nazorg**. Genoemde redenen hiervoor:

- De ervaring is dat het onderzoek zorgvuldig is uitgevoerd door Veilig Thuis. De schrik bij aanvang is groot geweest, maar door de zorgvuldige uitvoering van het onderzoek en de uitkomst van het onderzoek (weerlegd) is er geen behoefte aan nazorg. Daarbij geven deze directbetrokkenen aan te begrijpen dat het goed onderzoeken van iedere melding door Veilig Thuis belangrijk is voor de veiligheid van mensen en kinderen.
- Zij konden terecht binnen het eigen netwerk voor steun en om hun verhaal kwijt te kunnen.

1C. Aspecten die de behoefte aan nazorg bepalen

Casus-specifieke omstandigheden

Deze pagina geeft een toelichting op de casus-specifieke omstandigheden die de behoefte aan nazorg mede bepalen.

Casus-specifieke omstandigheid 1 - Betreft het wel of niet een **anonieme melding**. In het geval van een anonieme melding ontstaat voor veel directbetrokkenen een gevoel van onzekerheid en wantrouwen richting de omgeving (bijvoorbeeld richting burens). Indien de melder wel bekend is, zijn deze gevoelens over het algemeen minder of niet aan de orde.

Casus-specifieke omstandigheid 2 - Betreft het een melding met een **medische grondslag** (de melder is een medische professional die een melding doet van feitelijk letsel gebaseerd op onderbouwde zorgen van kindermishandeling). Bij een deel van deze meldingen volgt uitgebreid medisch onderzoek bij het betrokken kind en inzet van een veiligheidsplan waarbij de ouders gedurende de looptijd van het onderzoek door Veilig Thuis niet meer alleen mogen zijn met het kind. Zowel het uitgebreide onderzoek als het niet meer alleen mogen zijn met het kind is voor directbetrokkenen impactvol.

Casus-specifieke omstandigheid 3 - De **inhoud** van de melding (**aard** van de gemelde zorgen) en het **wel of niet herkennen van de feitelijkheden in de melding** bij de start van het onderzoek. Uit de interviews met directbetrokkenen komt het beeld naar voren dat de inhoud van de melding en het wel of niet herkennen van de inhoud van de melding veel weerstand oproept bij de directbetrokkenen. De geïnterviewde VT-organisaties geven ook aan dat indien de inhoud van de melding niet herkend wordt door directbetrokkenen, dit veel weerstand oproept bij hen.

Een aantal van de geïnterviewde directbetrokkenen hebben expliciet genoemd dat het onderzoek heeft plaatsgevonden, voortkomend uit een **melding door een melder met kwade bedoelingen richting de directbetrokkene**. Het omgaan met melders die dergelijke meldingen doen, kent andere facetten en roept andere vragen op dan het omgaan met melders die meldingen zonder kwade bedoelingen doen. Hierin speelt ook mee dat er een groter risico bestaat dat de melder met kwade bedoelingen opnieuw een melding zal doen.

1C. Aspecten die de behoefte aan nazorg bepalen

Beïnvloedbare factoren

Deze pagina geeft een toelichting op de beïnvloedbare factoren: factoren die samenhangen met de werkwijze van Veilig Thuis.

Factor 1 – Bejegening. De wijze waarop de VT-professional de directbetrokkene benadert en hoe dit door de directbetrokkenen wordt ervaren. Verschillende directbetrokkenen gaven in de interviews aan dat zij de wijze waarop de VT-professional hen bejegende, bijdroeg aan het vertrouwen dat zij hadden in de zorgvuldigheid van het onderzoek. Andersom geldt hetzelfde: als directbetrokkenen zich niet prettig bejegend voelen, dan zullen zij de uitkomst van het onderzoek eerder in twijfel trekken en zal het onderzoek an sich meer stress geven. In aansluiting daarop blijkt uit interviews met het AKJ dat bejegening die niet aansluit bij de directbetrokkenen potentieel leidt tot klachten over het onderzoek en daarmee een negatieve impact heeft. Dit heeft ook gevolgen voor de behoefte aan nazorg.

Factor 2 - Informatie over de procesgang in relatie tot zelfregie van directbetrokkenen. De wijze waarop de directbetrokkene bij de start van het onderzoek geïnformeerd is (of dit zo ervaren heeft) over het totale proces van een onderzoek door Veilig Thuis. Directbetrokkenen geven aan dat gevoel van onzekerheid en geen grip hebben op de situatie beperkt wordt naarmate zij beter geïnformeerd zijn over het onderzoeksproces. Geïnterviewde VT-organisaties herkennen dit en geven aan dat directbetrokkenen een groter gevoel van zelfregie ervaren wanneer zij goed op de hoogte zijn van de stappen in het onderzoeksproces en hierover -waar vanuit inhoudelijk oogpunt mogelijk- mee kunnen beslissen over de aanpak. Meer zelfregie draagt over het algemeen bij aan het minimaliseren van de uiteindelijk negatieve impact.

Directbetrokkene: "Ik begreep dat VT graag mijn kind 1-op-1 wilde spreken. We mochten echt meedenken hoe we daar vorm aan konden geven. VT heeft mijn input hierin gerespecteerd."

Directbetrokkene: "Ik vind dat Veilig Thuis snel heeft gehandeld."

Factor 3 - De totale doorlooptijd van het onderzoek. Geïnterviewde directbetrokkenen geven aan dat zij zich gedurende het onderzoek onzeker en angstig voelen zolang zij nog niet weten wat de uitkomst van het onderzoek is en niet kunnen overzien wat de gevolgen van het onderzoek zullen zijn. Hoe korter het onderzoek duurt, hoe korter die periode van onzekerheid en angst gerelateerd aan de mogelijke uitkomst van het onderzoek.

1C. Nadere duiding behoefte aan nazorg

Communicatie over uitkomst naar betrokkenen

Bron: Interviews directbetrokkenen

De behoefte aan communicatie vanuit VT richting betrokkenen (en ondersteuning hierbij) **over de uitkomst van het onderzoek** is afhankelijk van de casus:

- Er is bij een aantal directbetrokkenen **behoefte aan duidelijkheid** over wat, wanneer en aan wie door Veilig Thuis wordt gecommuniceerd over de uitkomsten van het onderzoek.
- Er is bij een aantal directbetrokkenen behoefte aan overleg met Veilig Thuis over de wijze waarop zij zelf met andere bij het onderzoek betrokken personen en instanties kunnen communiceren. **Er is zowel behoefte aan overleg over de vorm en inhoud van communicatie door de directbetrokkenen zelf richting de overige betrokkenen.** Het gaat dan om vragen als 'met wie de communicatie plaats moet vinden', 'wat er besproken moet worden', en 'hoe uitvoerig dit besproken moet worden'.

Voorbeeld: Hoe gaat een directbetrokkene om met de situatie op het moment dat een kind naar een andere school gaat (en welke informatie gaat mee van de ene naar de andere school?). Eén van de geïnterviewde directbetrokkenen gaf aan dat er zowel binnen de school als tussen scholen miscommunicatie bestond over (de uitkomst van) het onderzoek. Er was sprake van een verschil in de dossiervoering door school en de uiteindelijke uitkomst van het onderzoek door Veilig Thuis. Het was wenselijk geweest als Veilig Thuis had gecommuniceerd wat, wanneer is gecommuniceerd richting school en had gecheckt bij de school of de uitkomst van het onderzoek was overgekomen.

Aanvulling vanuit interviews met AKJ

De geïnterviewde vertrouwenspersonen bevestigen dat er behoefte is aan duidelijkheid bij directbetrokkenen over wat en wanneer aan welke betrokkenen is gecommuniceerd. Zij geven aanvullend hierop aan dat er een behoefte bestaat dat VT na afronding van het onderzoek checkt bij professionals (bijvoorbeeld school) rondom de directbetrokkenen **of de conclusie van het onderzoek** is overgekomen.

1C. Nadere duiding behoefte aan nazorg

Communicatie over uitkomst en consequenties richting de melder

Bron: Interviews directbetrokkenen

De behoefte aan communicatie vanuit VT richting de melder hangt sterk samen met de aard van de melding:

- Een aantal van de geïnterviewde directbetrokkenen hebben expliciet genoemd dat het onderzoek heeft plaatsgevonden, voortkomend uit een **melding door een melder met kwade bedoelingen richting de directbetrokkene**.
- Deze directbetrokkenen geven aan behoefte te hebben aan opvolging van het onderzoek in de vorm van **communicatie over de uitkomst van het onderzoek en consequenties** voor de melder.*

Directbetrokkene: "Ik had graag gewild dat er consequenties voor de melder waren. Hij/zij komt er nu mee weg. Ik ben bang voor een nieuwe melding."

* Het aantal directbetrokkenen dat in het kader van dit onderzoek geïnterviewd zijn en waarbij er sprake was van een onderzoek door VT naar aanleiding van een melding door een melder met kwade bedoelingen, was heel beperkt. Dit onderzoek heeft daardoor geen concrete voorstellen voor het vormgeven van de communicatie en consequenties opgeleverd.

1C. Nadere duiding behoefte aan nazorg

Informatie ten aanzien van het recht op vernietiging van het dossier

Bron: Interviews directbetrokkenen

- Een aantal directbetrokkenen geven aan **niet op de hoogte** te zijn gebracht, of zich niet kunnen herinneren op de hoogte te zijn gebracht, van het recht op vernietiging van het dossier bij de afronding van het onderzoek. Op basis van de interviews is het beeld ontstaan dat directbetrokkenen **in recentere casussen vaker op de hoogte** zijn ten opzichte van minder recente casussen.
- Een van de geïnterviewden gaf aan dat verzoek om dossiervernietiging niet voortvarend werd opgepakt door VT.

Directbetrokkene: 'Ik heb meerdere keren contact moeten opnemen met VT. Er is veel tijd overheen gegaan voordat het dossier daadwerkelijk vernietigd werd. Ik zou willen dat dit minder moeite zou kosten.'

- Een aantal directbetrokkenen geeft wel aan behoefte te hebben gehad aan het informeren over dit recht bij afronding van het onderzoek.
- Directbetrokkenen die wel geïnformeerd zijn over hun recht op het vernietigen van het dossier (of hier zelf naar gevraagd hebben), geven aan dat **VT toelichting heeft gegeven over wat de consequenties** zijn indien het dossier vernietigd wordt. In bepaalde gevallen heeft VT aan directbetrokkenen geadviseerd om het dossier wél (gedurende een periode) te bewaren, omdat dezelfde melder opnieuw een melding kan doen. Uit de interviews kwam het beeld naar voren dat dit als prettig werd ervaren door directbetrokkenen.

1C. Nadere duiding behoefte aan nazorg

Emotionele ondersteuning

Bron: Interviews directbetrokkenen

De behoefte aan emotionele ondersteuning na afronding van het onderzoek hangt samen met de casus en verschilt sterk tussen de geïnterviewde directbetrokkenen.

- 2 geïnterviewde directbetrokkenen geven aan **geen behoefte** te hebben aan emotionele ondersteuning (of dit voldoende te hebben gehad bij familie en vrienden).
- 6 geïnterviewde directbetrokkenen geven aan **wel behoefte** te hebben gehad aan emotionele ondersteuning. Bij het afnemen van de interviews bleek dat directbetrokkenen het moeilijk vinden om duiding te geven aan de hulp- of zorgvraag. Geïnterviewden die wel of enigszins duiding konden geven aan de hulp- of zorgvraag benoemen twee onderdelen:

1. Inhoud van de ondersteuning, namelijk omgaan met melder en omgaan met angst/wantrouwen:

"Concrete adviezen en/of begeleiding hoe je omgaat met de melder die een aanval op jou doet."

"Na het onderzoek was ik angstig en wantrouwend richting professionals (in deze casus: medische specialisten). Ik had behoefte aan begeleiding en/of ondersteuning om mijn angst en wantrouwen te stabiliseren."

"Om te praten met iemand (mijn verhaal kwijt te kunnen)"

2. Proces, namelijk bij afronding van de het onderzoek informatie krijgen over de mogelijkheden van vervolghulp:

1 geïnterviewde directbetrokkene geeft aan het op prijs gesteld te hebben als VT had verteld over de mogelijkheid tot het krijgen van laagdrempelige ondersteuning vanuit de POH-GGZ.

"Ik kon terecht bij familie en vrienden/familie. Maar dit is niet voor iedereen weggelegd, omdat het toch een taboe is en ook echt iets waarvoor je je schaamt."

Uit de interviews met directbetrokkenen en de vertrouwenspersonen van het AKJ komt het beeld naar voren dat de behoefte aan emotionele ondersteuning groter is bij casussen waarbij sprake is van een **anonieme melding**. Dit komt doordat directbetrokkenen na een anonieme melding zich **niet meer veilig voelen** in de omgeving. Zij ervaren **onzekerheid** en zijn **wantrouwend** richting de omgeving (bijvoorbeeld richting burens of school – met soms zelfs een verhuizing of een verandering van school tot gevolg).

1C. Wat verstaan directbetrokkenen onder nazorg?

Contactmoment door Veilig Thuis periode x later

Bron: Interviews directbetrokkenen

De behoefte aan een contactmoment met VT een periode x na afronding van het onderzoek, waarin VT vraagt hoe het met iemand gaat ('kunnen we nog iets voor u betekenen?'), verschilt tussen de geïnterviewde directbetrokkenen:

- Een aantal directbetrokkenen geven aan dit op prijs te stellen. Deze directbetrokkenen geven aan behoefte te hebben aan **dat VT nogmaals contact opneemt om te vragen hoe het met ze gaat**. Uit de interviews komt het beeld naar voren dat, naast vragen hoe het met iemand gaat, de verdere **inhoud van dit contactmoment casus-specifiek** is en afhankelijk van het eerdere contact gedurende het onderzoek tussen de individuele VT-medewerker en directbetrokkene.

Directbetrokkene: "Ik ben een aantal maanden na afronding van het onderzoek gebeld door de medewerker van Veilig Thuis. Ze was benieuwd hoe het met me was."

- Een aantal directbetrokkenen geven expliciet aan **geen contactmoment met VT** meer te willen. De reactie van deze directbetrokkenen in de interviews impliceert dat een dergelijk contactmoment met VT **opnieuw (onwenselijke) negatieve gevoelens en emoties oproept** bij de betreffende directbetrokkenen.
- Een aantal directbetrokkenen hebben **geen specifieke wens geuit** ten aanzien van een extra contactmoment met VT na afronding van het onderzoek.
- Daarnaast is in een interview de wens geuit dat er na afronding van een onderzoek **standaard een evaluatie formulier** uitgestuurd zou moeten worden naar directbetrokkenen, waarin directbetrokkenen aan kunnen geven wat goed is gegaan en wat beter kan (voor volgende onderzoeken) met als doel om de werkwijze van Veilig Thuis te verbeteren.

Inventarisatie behoefte aan 'Nazorg'

Samenvatting

De behoefte aan nazorg verschilt per directbetrokkene. Aspecten die de casus-specifieke behoefte aan nazorg bepalen, vallen uiteen in twee categorieën:

1. Casus-specifieke omstandigheden (waar een Veilig Thuis-organisatie geen invloed op heeft)
2. Verschillen in de werkwijze van de uitvoering van een onderzoek (waar een Veilig Thuis-organisatie invloed op heeft)

In onderstaande tabel is een samenvattende beschrijving van de behoefte aan vormen van nazorg opgenomen: het zijn de behoeftes die een directbetrokkene kan hebben.

Tijdens afronding	1. Duidelijkheid over wat, wanneer en aan welke betrokkenen door Veilig Thuis wordt gecommuniceerd.
	2. Behoeftes aan het informeren over het recht op vernietiging van het dossier, en de consequenties hiervan, bij afronding van het onderzoek. Indien (na uitleg over consequentie) behoefte is aan vernietiging, dan is er behoefte aan een proces dat weinig moeite kost voor directbetrokkenen om dit te realiseren.
	3. Overleg met VT over de vorm en inhoud van communicatie door de directbetrokkenen zelf richting de overige betrokkenen.
	4. Indien er vermoeden is van een melder met kwade bedoelingen: communicatie over de uitkomst van het onderzoek door VT en consequenties voor de melder.
Na afronding	5. Emotionele ondersteuning, waarbij de zorg- of hulpvraag in sterke mate casus-afhankelijk is. Directbetrokkenen geven aan behoefte te hebben aan emotionele ondersteuning in de vorm van hun verhaal kunnen doen, omgaan met wantrouwen en angst richting de omgeving (na een anonieme melding) en omgaan met een melding met kwade bedoelingen. Daarnaast geven directbetrokkenen aan behoefte te hebben aan informatie over de mogelijkheden van vervolghulp.
Periode later	6. Contactmoment met VT waarin VT vraagt hoe het met iemand gaat.

2. Huidige 'Nazorg' aanbod Veilig Thuis

- A. *Hoeveel Veilig Thuis-organisaties hebben op dit moment als actief beleid 'nazorg' voor de genoemde doelgroep gestructureerd in het werkproces verweven?*
- B. *Hoe hebben zij dit gedaan?*
- C. *In hoeverre wordt nazorg voor de genoemde doelgroep gezien als een taak van Veilig Thuis?*

Leeswijzer – Huidige ‘Nazorg’ aanbod Veilig Thuis

Toelichting op de inventarisatie

Om een beeld te krijgen van de nazorg die op dit moment door Veilig Thuis-organisaties wordt al dan niet wordt geboden, is een enquête uitgezet en zijn verdiepende interviews gehouden:

- Enquête uitgezet onder alle 26 Veilig Thuis-organisaties, response rate: 77% (n=20)
- Verdiepende telefonische interviews met:
 - 5 Veilig Thuis-organisaties
 - In deze interviews zijn alle betrokken functies in de uitvoering van een onderzoek vertegenwoordigd, waaronder een vertrouwensarts, teammanagers, gedragswetenschappers en onderzoekers.
 - 2 vertrouwenspersonen en 1 medewerker primair proces van het AKJ
 - Ontwikkelaar van het Handelingsprotocol 2019

Duiding van input

Op basis van de opgehaalde input is een beeld ontstaan van de mate waarin en wijze waarop Veilig Thuis ‘nazorg’ vorm hebben geven en de variaties daarin tussen Veilig Thuis-organisaties. In de verdiepende interviews is het beeld uit de enquêtes nader geduid. Daarnaast heeft in een werksessie met vertegenwoordiging vanuit VT, AKJ en gemeenten nadere duiding plaatsgevonden. In de werksessie is antwoord gegeven op de vragen:

1. Wordt deze nazorg, voor de genoemde doelgroep, gezien als een taak van Veilig Thuis?
2. Met welke reden hoort deze nazorg tot een taak van Veilig Thuis (toelichting)?

Op de volgende pagina's volgt toelichting op de volgende onderwerpen:

- Kader – Afspraken over ondersteuning/nazorg
- Subvraag 2A: Aantal Veilig Thuis organisaties met actief beleid op nazorg
- Subvraag 2B: Toelichting op nazorg beleid
- Subvraag 2C: In hoeverre wordt nazorg gezien als een taak van Veilig Thuis?

Kader - Afspraken over ondersteuning/nazorg

Handelingsprotocol VT 2019 en Statuut Onafhankelijk Vertrouwenwerk AKJ

In het Handelingsprotocol van Veilig Thuis is voor de doelgroep die binnen de scope van dit onderzoek valt (vermoeden van kindermishandeling weerlegd) niet opgenomen dat Veilig Thuis een rol heeft in het bieden van de nazorg. De verantwoordelijkheid van Veilig Thuis reikt tot het afronden (en eventueel dossiervernietiging) van het onderzoek en terugkoppeling over het onderzoek naar betrokkenen. Het handelingsprotocol bevat wel richtlijnen voor de werkwijze van Veilig Thuis: richtlijnen die samenhangen met de beïnvloedbare nazorg-bepalende factoren (zie voorgaand hoofdstuk)

Bron: Handelingsprotocol Veilig Thuis 2019

Voor alle diensten en activiteiten van Veilig Thuis geldt dat Veilig Thuis in contact met directbetrokkenen: 'Veilig Thuis alle directbetrokkenen wijst op de mogelijkheden van ondersteuning. Met het oog op de ongelijkwaardigheid in de relatie met Veilig Thuis worden directbetrokkenen gewezen op de mogelijkheid dat zij zich kunnen laten ondersteunen. Bijvoorbeeld door een familielid, door het AKJ of door anderen.'

Bij het AKJ zijn vertrouwenspersonen in dienst die ondersteuning kunnen bieden aan directbetrokkenen.

Bron: Statuut Onafhankelijk Vertrouwenwerk AKJ oktober 2019

De Jeugdwet definieert hun ouders en de vertrouwenspersoon als volgt:

- "Vertrouwenspersoon: persoon die jeugdigen, ouders of pleegouders op hun verzoek ondersteunt in aangelegenheden die samenhangen met de wettelijke taken en verantwoordelijkheden van het college, de jeugdhulpaanbieder, de gecertificeerde instelling en het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling".*
- "De ondersteuning door een vertrouwenspersoon is met name gericht op de uitoefening van de rechten van jeugdigenpleegouders. De vertrouwenspersoon geeft informatie en advies aan cliënten over hun (rechts)positie binnen de jeugdhulp, en ondersteunt hen desgewenst bij het formuleren, indienen en afhandelen van hun klachten over de jeugdhulp."*

2A. Aantal Veilig Thuis-organisaties met actief beleid op nazorg

Enquête resultaten:

Wordt er op dit moment hulp of steun ('nazorg') geboden na afronding van een onderzoek aan de genoemde doelgroep?	Ja 6 (= 30%) Nee 14 (= 70%)
Zijn er afspraken over deze hulp of steun ('nazorg') tussen Veilig Thuis en andere partijen in de keten?	Ja 1 (= 5%) Nee 19 (= 95%)

De meeste VT's (70%) geven aan geen nazorg te bieden. Uit de toelichting die VT's geven op deze vraag komt naar voren dat voor enkele van deze VT's sprake is van **enige vorm van nazorg**, meestal **casus-specifiek** (zie volgende pagina).

2B. Toelichting beleid nazorg

Algemeen

Bron: Enquête

- Alle VT-organisaties geven aan op dit moment **geen actief beleid en/of een procesbeschrijving** te hebben wat betreft nazorg aan de genoemde doelgroep.
- Op basis van de enquête ontstaat het beeld dat er **geen eenduidige werkwijze en definitie** is ten aanzien van wat nazorg aan de genoemde doelgroep is, en dat het al dan niet leveren van deze nazorg afhangt van:
 - Het beleid per Veilig Thuis-organisatie
 - Het handelen van de individuele VT-medewerker
 - De wensen en behoefte van de betreffende directbetrokkene

Er worden verschillende toelichtingen gegeven bij het wel of niet bieden van (enige vorm) van nazorg aan de genoemde doelgroep:

*"Alleen procesmatig **conform handelingsprotocol**, namelijk dat de vermoedens zijn weerlegd en dat het dossier vernietigd kan worden. Ook wordt er gecommuniceerd wat redenen zouden kunnen zijn om een dossier wel te willen bewaren."*

*"Er wordt uitdrukkelijk aangeboden dat de dossiergegevens kunnen worden vernietigd, in de afronding van de contacten wordt gesproken over **mogelijk gewenste ondersteuningsvraag** en wordt desgewenst geadviseerd/verwezen door VT."*

*"Een contactmoment na afronding van het onderzoek is **niet geïntegreerd in het werkproces** en dus **afhankelijk van individuele initiatieven** hierin. Door de grote caseload heeft dit vervolgens geen prioriteit."*

*"In **individuele gevallen** wordt door de backoffice-medewerker wel emotionele ondersteuning gegeven."*

2B. Toelichting beleid nazorg

Per vorm van nazorg: wel/geen richtlijn in HP2019

Bron: Handelingsprotocol 2019

	Vorm van nazorg	Richtlijn Handelingsprotocol 2019
Bij afronding	1. Duidelijkheid over wat, wanneer en aan welke betrokkenen door Veilig Thuis wordt gecommuniceerd.	Geen specifieke richtlijn over opgenomen.
	2. Behoeftte aan het informeren over het recht op vernietiging van het dossier en de consequenties hiervan, bij afronding van het onderzoek. Indien (na uitleg over consequentie) behoefte is aan vernietiging, dan is er behoefte aan een proces dat weinig moeite kost voor directbetrokkenen om dit te realiseren.	<i>"In het contact dat Veilig Thuis met directbetrokkenen heeft over de uitkomsten van het onderzoek, wijst Veilig Thuis hen op hun recht om te verzoeken om vernietiging van hun gegevens nu het onderzoek de inhoud van de melding in het geheel niet heeft bevestigd. Veilig Thuis reageert uiterlijk binnen vier weken schriftelijk en gemotiveerd op het verzoek."</i>
	3. Overleg met VT over de vorm en inhoud van communicatie door de directbetrokkenen zelf richting de overige betrokkenen	Geen specifieke richtlijn over opgenomen.
	4. Indien er vermoeden is van een melder met kwade bedoelingen: communicatie over de uitkomst van het onderzoek door VT en consequenties voor de melder	Geen specifieke richtlijn over opgenomen.
Na afronding	5. Emotionele ondersteuning, waarbij de zorg- of hulpvraag in sterke mate casus-afhankelijk is.	Geen specifieke richtlijn over opgenomen.
Periode later	6. Contactmoment met VT waarin VT vraagt hoe het met iemand gaat	Geen specifieke richtlijn over opgenomen.

2B. Toelichting beleid nazorg

Per vorm van nazorg: in de praktijk (1/3)

Bron: Vijf verdiepende interviews met Veilig Thuis-organisaties, enquête en werksessie

	Vorm van nazorg	In de praktijk
Bij afronding	1. Duidelijkheid over wat, wanneer en aan welke betrokkenen door Veilig Thuis wordt gecommuniceerd.	Geïnterviewde VT-organisaties geven aan een brief te sturen met de uitkomst van het onderzoek richting alle betrokkenen.
	2. Behoeftte aan het informeren over het recht op vernietiging van het dossier en de consequenties hiervan, bij afronding van het onderzoek	<p>Op basis van de geïnterviewde VT-organisaties ontstaat er het beeld dat er geen éénduidige werkwijze is in het informeren van directbetrokkenen over het (recht op) vernietiging van het dossier:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een aantal geïnterviewde VT-organisaties geven aan dat zij de keuze hierin per casus beoordelen en dat deze afhankelijk is van de context. Of een medewerker dit inbrengt in het contact met de directbetrokkene, wisselt per medewerker. Ze nemen in deze afweging de impact van een onderzoek én de reactie op de uitkomst van de directbetrokkene mee. • Het beeld komt naar voren dat, indien een directbetrokkene bij de afronding van het onderzoek nog boos is over het feit dat er onderzocht is door VT en/of de wijze waarop er onderzocht is door VT, dit een aanleiding vormt voor de medewerker om het recht op dossiervernietiging te benoemen. • In de toelichting aan de directbetrokkene over het recht op het vernietiging van het dossier, lichten VT-medewerkers de consequenties van dossiervernietiging toe, bijvoorbeeld ontbreken van relevante dossierinformatie indien een melder met kwade bedoeling opnieuw een melding doet.
	3. Overleg met VT over de vorm en inhoud van communicatie door de directbetrokkenen zelf richting de overige betrokkenen	Een aantal geïnterviewde VT-organisaties geven aan met de directbetrokkenen te bespreken wat, met wie en wanneer over de uitkomst van het onderzoek wordt gecommuniceerd, zowel door Veilig Thuis als door de directbetrokkenen zelf. Ze bespreken hierin nadrukkelijk met de directbetrokkene wat hij of zij zelf wil delen met andere betrokkenen, en wat niet, en op welk moment.
	4. Indien er vermoeden is van een melder met kwade bedoelingen: communicatie over de uitkomst van het onderzoek door VT en consequenties voor de melder	<ul style="list-style-type: none"> • Uit de interviews en enquête met VT-organisaties komt naar voren dat er geen richtlijnen en afspraken zijn gemaakt op het gebied van communicatie over de uitkomst van het onderzoek en eventuele consequenties richting een 'melder met kwade bedoeling'. • Op dit moment heeft Veilig Thuis geen juridisch erkende bevoegdheid wat betreft consequenties richting een mogelijke melder met kwade bedoelingen. Op het moment dat de directbetrokkene iets wil doen binnen de macht: dan adviseert VT om aangifte te doen bij de politie. • VT-organisaties geven wel aan het gesprek aan te gaan met de directbetrokkenen zelf om het dossier te bewaren indien er het vermoeden bestaat dat het om een dergelijk type melder gaat (waarbij het risico bestaat dat deze mogelijk opnieuw een melding zal doen). • Eén Veilig Thuis-organisatie geeft als toelichting aan op de vraag of zij wel of niet nazorg geven aan de betreffende doelgroep: 'bij een zogenaamde 'pestmelding' krijgt de melder soms feedback van een werkbegeleider van VT.'

2B. Toelichting beleid nazorg

Per vorm van nazorg: in de praktijk (2/3)

VT: "Je merkt tijdens het proces of mensen nog met restproblematiek zitten."

Bron: Vijf verdiepende interviews met Veilig Thuis-organisaties, enquête en werksessie

	Vorm van nazorg	In de praktijk
Na afronding	5. Emotionele ondersteuning, waarbij de zorg- of hulpvraag in sterke mate casus-afhankelijk is*.	<ul style="list-style-type: none"> De geïnterviewde VT-organisaties geven aan dat er geen specifieke afspraken zijn gemaakt met het omliggend veld, waaronder de huisarts of sociale wijkteams over de mogelijkheid tot emotionele ondersteuning voor de betreffende doelgroep. Dit wordt bevestigd in de uitkomsten (en toelichting) van VT's in de enquête. De geïnterviewde VT-organisaties geven aan dat zij per casus beoordelen en bespreken met de directbetrokkene of en wat de behoefte is aan emotionele ondersteuning na afronding van het onderzoek. Eén geïnterviewde VT-organisatie geeft aan de behoefte aan nazorg per directbetrokkene ook te bespreken in het laatste MDO dat voorafgaat aan het afrondende gesprek met de directbetrokkenen. Door het gesprek aan te gaan met de directbetrokkene over de behoefte aan emotionele ondersteuning, geeft de individuele VT-medewerker een advies aan de directbetrokkene hierover. Dit doen zij doorgaans in het eindgesprek. Indien er behoefte is aan emotionele ondersteuning, geven zij aan met de directbetrokkene te bespreken of het mogelijk is een beroep te doen op: <ol style="list-style-type: none"> Het netwerk van de directbetrokkene zelf, waaronder familie of vrienden. Het AKJ: indien er behoefte is aan procesmatige ondersteuning en/of informatie en hulp en ondersteuning bij het indienen van een klacht. De Huisarts of de POH-GGZ (via de huisarts): indien er behoefte is aan laagdrempelige emotionele ondersteuning en de directbetrokkene geen beroep kan doen op of onvoldoende heeft aan ondersteuning door familie of vrienden. Psycholoog: indien er sprake is van behoefte aan hogere mate van emotionele ondersteuning. Sociaal wijkteam: deze mogelijkheid tot ondersteuning verschilt per gemeente en is afhankelijk van de specifieke hulpvraag van de directbetrokkene en het aanbod van deze wijkteams. <p>De geïnterviewde VT-organisaties geven hierbij aan dat het aan de directbetrokkene zelf is om iets met dit advies te doen.</p>

* Directbetrokkenen geven aan behoefte te hebben aan emotionele ondersteuning in de vorm van hun verhaal kunnen doen, omgaan met wantrouwen en angst richting de omgeving (na een anonieme melding) en omgaan met een melder die kwade bedoelingen had met de melding.

2B. Toelichting beleid nazorg

Per vorm van nazorg: in de praktijk (3/3)

Bron: Vijf verdiepende interviews met Veilig Thuis-organisaties, enquête en werksessie

	Vorm van nazorg	In de praktijk
X periode later	6. Contactmoment met VT waarin VT vraagt hoe het met iemand gaat	<ul style="list-style-type: none">• Een aantal geïnterviewde VT-organisaties geven aan dat zij consequent bij afronding van het onderzoek communiceren naar de directbetrokkenen dat zij altijd terecht kunnen voor vragen.• Een aantal VT-organisaties geven aan de behoefte aan een contactmoment na afronding van het onderzoek per casus te beoordelen en met de directbetrokkenen te bespreken. Indien de directbetrokkene behoefte heeft aan een contactmoment met Veilig Thuis een periode x later, de individuele VT-medewerker hierin ook zal voorzien.• Eén geïnterviewde VT-organisatie geeft aan na afronding van een onderzoek in principe altijd de dienst 'Monitoring' in te zetten. Zij geven aan er ook voor te kunnen kiezen om deze in te zetten indien de uitkomst van het onderzoek 'weerlegd' is.

VT: "We geven aan: u mag ons nog altijd bellen."

*: Directbetrokkenen geven aan behoefte te hebben aan emotionele ondersteuning in de vorm van hun verhaal kunnen doen, omgaan met wantrouwen en angst richting de omgeving (na een anonieme melding) en omgaan met een melder die kwade bedoelingen had met de melding.

2C. In hoeverre wordt nazorg gezien als een taak van Veilig Thuis?

Op basis van de werksessie met vertegenwoordiging van **VT, AKJ en de VNG** (1/2)

De verschillende vormen van nazorg waaraan directbetrokkenen behoefte hebben, zijn in een bijeenkomst besproken met vertegenwoordigers van Veilig Thuis, AKJ en de VNG. Gezamenlijk is de vraag beantwoord in hoeverre het bieden van de nazorg onderdeel is van de taak van Veilig Thuis en wat de redenatie daarachter is. Antwoorden daarop staan in deze tabel.

	Vorm van nazorg	Taak VT?	Met welke reden hoort deze nazorg tot een taak van VT?
Bij afronding	1. Duidelijkheid over aan welke betrokkenen, wat en wanneer wordt gecommuniceerd door Veilig Thuis	✓	<i>'Goede en heldere communicatie behoort tot de professionaliteit en werkhouding van VT-professionals. Dat zouden zij specifiek op dit onderwerp voor deze doelgroep ook in praktijk moeten brengen (als ze dat niet al doen).'</i>
	2. Behoeftte aan het informeren over het recht op vernietiging van het dossier en de consequenties hiervan, bij afronding van het onderzoek. Indien (na uitleg over consequentie) behoefte is aan vernietiging, dan is er behoefte aan een proces dat weinig moeite kost voor directbetrokkenen om het dossier door VT te laten vernietigen	✓	<i>'Recht op informeren van dossiervernietiging staat in het HP. In het HP is niet expliciet opgenomen dat directbetrokkenen ook geïnformeerd moeten worden over de consequenties van dossiervernietiging. Informeren over de consequenties hoort wel bij de professionaliteit van VT-professionals.'</i>
	3. Overleg met VT over de vorm en inhoud van communicatie door de directbetrokkenen zelf richting de overige betrokkenen	✓	<i>'Goede en heldere communicatie behoort tot de professionaliteit en werkhouding van VT-professionals. Dat zouden zij specifiek op dit onderwerp voor deze doelgroep ook in praktijk moeten brengen (als ze dat niet al doen).'</i>
	4. Indien er vermoeden is van een melder met kwade bedoelingen: communicatie over de uitkomst van het onderzoek door VT en consequenties voor de melder	✓	<i>'In het HP2019 is opgenomen dat VT zakelijke feedback behoort te geven aan melder. Politie heeft taak in aangifte afhandeling. Informeren over mogelijkheid tot aangifte doen, behoort wel tot taak van VT.'</i>
		?	<i>Geen consensus vanuit werksessie over of het wel/niet wenselijk om VT een rol te geven in monitoren van melder met kwade bedoelingen, zodat eventuele vervolg meldingen (met name wanneer dossier al vernietigd is) worden herkend.</i>

2C. In hoeverre wordt nazorg gezien als een taak van Veilig Thuis?

Op basis van de werksessie met vertegenwoordiging van **VT, AKJ en de VNG** (2/2)

	Vorm van nazorg	Taak VT?	Met welke reden zou deze nazorg bij de taken van VT horen?
Na afronding	5. (Bespreken of er behoefte is aan) Emotionele ondersteuning, waarbij de zorg- of hulpvraag in sterke mate casus-afhankelijk is.*	✓	<i>'Het bespreken van de behoefte aan emotionele ondersteuning en het benoemen van de mogelijkheid tot ondersteuning, staat niet expliciet in het HP2019, echter zou dit wel tot de taken van VT moeten behoren.'</i>
		X	<i>'Het bieden van emotionele ondersteuning na afronding van het onderzoek valt buiten te taak van VT. Hiervoor zijn andere bestaande partijen die binnen hun wettelijke taak de emotionele ondersteuning kunnen bieden. Namelijk, de huisarts/POH-GGZ en een psycholoog.'</i>
X periode later	6. Contactmoment met VT waarin VT vraagt hoe het met iemand gaat	✓	<i>'Een contactmoment met de directbetrokkenen een x periode na het onderzoek zou alleen plaats moeten vinden wanneer de directbetrokkene bij afronding van het onderzoek heeft aangegeven daar behoefte aan te hebben'</i> <i>'Een dergelijk contactmoment staat niet expliciet opgenomen in het HP2019, echter behoort dit tot de professionaliteit en werkhouding van Veilig Thuis-medewerkers.'</i>

Aanknopingspunten voor vervolg

Leeswijzer - Aanknopingspunten voor vervolg

Inleiding en toelichting op aanpak

Inleiding

Dit onderzoek startte met een toelichting op het aantal onderzoeken met de uitkomst 'vermoeden van kindermishandeling weerlegd'. Sinds 1-1-2019 geldt een **nieuw Handelingsprotocol** dat mogelijk impact zal hebben op het aantal onderzoeken met de uitkomst 'vermoeden van kindermishandeling weerlegd', vanwege de verwachte verlaging in het aantal onderzoeken. De breedgedragen ambitie binnen Veilig Thuis is om minder 'Onderzoeken' te doen, en meer 'Voorwaarden & Vervolg'. 'Voorwaarden & Vervolg' is een dienst die sinds 2019 is opgenomen in het Handelingsprotocol. Hierdoor is de **verwachting dat het aantal onderzoeken door Veilig Thuis de komende jaren zal dalen**. Desondanks zullen er casussen blijven bestaan waarbij er noodzaak is om de Veilig Thuis-dienst 'Onderzoek' in te zetten en waarbij de uitkomst van het onderzoek 'weerlegd' zal zijn. **Voor deze groep directbetrokkenen blijven de conclusies van dit onderzoek relevant.**

Onderzoeksaanpak om uitkomsten te vertalen naar aanknopingspunten voor vervolg

De uitkomsten uit de inventarisatie en werksessie zijn voorgelegd aan personen die betrokken waren bij de ontwikkeling van het Handelingsprotocol 2019 en aan personen die betrokken zijn bij het landelijk Netwerk Veilig Thuis (LNVT) en het verbeterprogramma waaraan het LNVT met VT-organisaties werkt. Met hen is besproken in hoeverre er al verbeteringen in gang zijn gezet (sinds 2018) die bijdragen aan het vormgeven van de nazorg waaraan directbetrokkenen van de doelgroep (kindermishandeling weerlegd) behoefte hebben. Daarnaast zijn aanknopingspunten voor verdere verbetering voorgelegd. Deze onderwerpen zijn ook aan bod gekomen in de werksessie met vertegenwoordiging vanuit VT, AKJ en VNG.

In de volgende pagina's is opgenomen:

- Korte toelichting op reeds in gang gezette verbeteringen
- Aanknopingspunten voor vervolg

Al in gang gezette verbeteringen

Veel aandacht voor ontwikkeling professionaliteit van VT-professionals

Verbeteringen ten behoeve van ontwikkeling van professionaliteit van VT-professionals (deze verbeteringen hangen samen met beïnvloedbare nazorg-bepalende factoren die uit dit onderzoek naar voren zijn gekomen):

- In het Handelingsprotocol 2019 is meer nadruk dan in het voorgaande handelingsprotocol op goede communicatie en het informeren van directbetrokkenen over de mogelijkheid van ondersteuning door AKJ en recht op dossiervernietiging. Alle VT-organisaties zijn aan de slag gegaan met de implementatie van het nieuwe handelingsprotocol.
- Onderdeel van die implementatie is scholing van alle bestaande- en nieuwe medewerkers. Het trainingsmateriaal daarvoor is landelijk ontwikkeld. In het landelijke opleidingsprogramma is, mede naar aanleiding van het voorliggende onderzoek, opgenomen om bij afronding van het onderzoek, door de individuele VT-medewerker richting de directbetrokkene te benoemen, dat er mogelijkheid is tot ondersteuning.
- Verschillende VT-organisaties geven aan werkbegeleiders in te zetten om VT-professionals die de onderzoeken uitvoeren on the job te ondersteunen. De werkbegeleiders zijn ervaren VT-professionals die andere, vaak ook nieuwe/jonge, medewerkers als inhoudelijk sparringpartner ondersteunen. In de begeleiding komen ook onderwerpen aan bod zoals:
 - Het verbeteren van de communicatie en bejegening richting directbetrokkenen
 - Het aangaan van het gesprek over het recht op vernietiging van het dossier en communicatie richting de melder in het afrondende gesprek met de directbetrokkene.

Naast deze verbeteringen zijn mogelijk nog andere verbeteringen door individuele VT-organisaties ingezet. Het inventariseren daarvan viel buiten de scope van dit onderzoek.

Aanknopingspunten voor vervolg

Onderscheid in implementatiewijze op lange en korte termijn

Lange termijn: aanpassing Handelingsprotocol

De verbetersuggesties voor Veilig Thuis die uit dit onderzoek voortkomen, hebben allemaal betrekking op doorontwikkeling van de professionaliteit van VT-professionals. Om de verbeteringen te realiseren, zijn geen nieuwe entiteiten buiten Veilig Thuis of functies binnen Veilig Thuis nodig. Het handelingsprotocol vormt de richtlijn voor het professioneel handelen van VT-professionals. Logischerwijs zouden de verbetersuggesties die voort komen uit dit onderzoek, moeten landen in het Handelingsprotocol. Het Handelingsprotocol is echter net opnieuw uitgebracht en binnen het LNVt is afgesproken dat, om rust te creëren (een belangrijke voorwaarde voor stabiel professioneel handelen), de VT-organisaties de komende 3 a 4 jaar de tijd krijgen om het Handelingsprotocol 2019 te implementeren voordat er weer een nieuwe versie hiervan wordt uitgebracht. Daarmee is het niet mogelijk om de verbetersuggesties die uit dit onderzoek voortkomen op korte termijn op te nemen in het handelingsprotocol. Op langere termijn is die aanpassing wel mogelijk. Vanuit de werksessie met vertegenwoordiging vanuit AKJ, VNG en VT werd daarbij nog aangegeven dat er in het handelingsprotocol in algemene zin meer erkenning mag zijn voor de genoemde doelgroep in de wijze van communicatie en in de afronding van het onderzoek.

Korte termijn: Veilig Thuis organisaties en gemeenten aan zet

Op basis van de interviews met vertegenwoordiging vanuit het LNVt, komt het beeld naar voren dat het op korte termijn aan de Veilig Thuis-organisaties en individuele VT-medewerkers zelf is om aandacht te besteden aan de uitkomsten van het huidige onderzoek en deze (waar mogelijk) mee te nemen in de (bestaande) werkwijze. Daarnaast is het aan gemeenten om als opdrachtgever van Veilig Thuis-organisaties in de gesprekken met veilig Thuis de uitkomsten van dit onderzoek aan de orde te brengen. Op de volgende pagina worden verbetersuggesties en aandachtspunten beschreven waar VT-organisaties en gemeenten op korte termijn mee aan de slag kunnen.

Aanknopingspunten voor vervolg

Korte termijn: verbeter suggesties voor VT-organisaties en gemeenten

Aan de hand van de uitkomsten van het voorliggende onderzoek **de oproep aan gemeenten** om verantwoordelijkheid te nemen in de rol van opdrachtgever van Veilig Thuis:

- Door Veilig Thuis-organisaties op het huidige onderzoeksrapport te wijzen en te benoemen dat het van belang is om aandacht te besteden aan het vertalen van de uitkomsten van het onderzoeksrapport naar de eigen werkpraktijk.

Aan de hand van de uitkomsten van dit onderzoek **de oproep aan VT-organisaties** om een check te doen op:

- Informatiemateriaal voor directbetrokkenen met informatie over het proces en mogelijkheid tot ondersteuning.
- Alle brieven die gedurende het proces toegestuurd worden aan directbetrokkenen.

Korte termijn verbeter suggesties voor Veilig Thuis

Onderstaande vragen en onderwerpen kunnen gezien worden als een concrete aandachtspuntenlijst die VT-professionals tijdens de afronding van een onderzoek kunnen gebruiken. Het ondersteunt de VT-professionals bij het bepalen van de casus-specifieke behoefte aan nazorg bij de directbetrokkenen.

- Welke nazorg bepalende omstandigheden en factoren spelen er bij deze casus? En wat betekent dat mogelijk voor een goede afronding van het onderzoek en voor de behoefte aan nazorg?
- Overleggen met de directbetrokkenen over de communicatie wat betreft de uitkomst van het onderzoek richting alle betrokkenen: Wat wordt naar wie gecommuniceerd op welk moment en door wie?
 - In het verlengde hiervan nagaan bij directbetrokkenen of zij nog vragen hebben over de wijze waarop en met wie zij zelf communiceren over de uitkomsten van het onderzoek.
 - Overweeg een formele afrondingsbrief die ouders kunnen gebruiken in de communicatie richting overige betrokkenen, waarin uitleg wordt gegeven over de uitkomst van het onderzoek.
- De directbetrokkene informeren over de mogelijkheid tot emotionele ondersteuning.
- Indien een melding door een 'melder met kwade bedoelingen' aanleiding is voor het onderzoek door Veilig Thuis, en directbetrokkenen aangeeft stappen te willen ondernemen richting de melder, directbetrokkene verwijzen naar de politie.
- De behoefte aan een contactmoment met Veilig Thuis ophalen, bijvoorbeeld door vragen te stellen als: 'Vindt u het prettig als ik u over drie maanden nog een keer bel met de vraag hoe het met u gaat en of u nog vragen heeft naar aanleiding van het onderzoek?'